

**АКТУАЛЬНІ
ПРОБЛЕМИ
ПРАКТИЧНОЇ
ПСИХОЛОГІЇ**

Збірник наукових праць

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

17 травня 2024 р., м. Одеса

**MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
STATE INSTITUTION "SOUTH UKRAINIAN NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY
NAMED AFTER K.D. USHYNsky"**

*(Department of General and Differential Psychology,
Department of Psychiatry, Medical and Special Psychology,
Department of Theory and Methods of Practical Psychology)*

MOLDOVA STATE UNIVERSITY

(Department of Psychology)

UNIVERSITY OF THE NATIONAL EDUCATION COMMISSION, KRAKOW

(Institute of Psychology)

VILNIUS UNIVERSITY

(Institute of Psychology)

JOHNS HOPKINS UNIVERSITY

(Department of Psychology & Brain Sciences)

ODESA NATIONAL ECONOMIC UNIVERSITY

(Department of Language and Psychological and Pedagogical Training)

KHARKIV NATIONAL PEDAGOGICAL

UNIVERSITY NAMED AFTER H. S. SKOVORODA

(Department of Psychology)

CLASSICAL PRIVATE UNIVERSITY

(Department of Practical Psychology)

VASYL' STUS DONETSK NATIONAL UNIVERSITY

(Department of Psychology)

ODESA ASSOCIATION OF PSYCHOLOGISTS

**ACTUAL PROBLEMS
OF PRACTICAL PSYCHOLOGY**

Collection of scientific works

International Scientific and Practical Internet Conference

May 17, 2024

Odessa – 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»**

*(кафедра загальної та диференціальної психології,
кафедра психіатрії, медичної та спеціальної психології,
кафедра теорії та методики практичної психології)*

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МОЛДОВИ

(кафедра психології)

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ КОМІСІЇ НАРОДНОЇ ОСВІТИ В КРАКОВІ

(Інститут психології)

ВІЛЬНЮСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(Інститут психології)

УНІВЕРСИТЕТ ДЖОНСА ГОПКІНСА

(кафедра психології та досліджень про мозок)

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(кафедра мовної та психолого-педагогічної підготовки)

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ

(кафедра психології)

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(кафедра практичної психології)

ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

(кафедра психології)

ОДЕСЬКЕ ТОВАРИСТВО ПСИХОЛОГІВ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Збірник наукових праць

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

17 травня 2024 року

Одеса – 2024

RIDGING THE GAP BETWEEN TWO SCHOOLS: A LONGITUDINAL QUALITATIVE STUDY ON YOUNG PEOPLE'S EXPERIENCE OF THE GAP YEAR

Žuromskaitė L., Čepulienė A.A.247

THE RELATIONSHIP BETWEEN STUDENT VITALITY, DIFFERENT PERFECTIONISM DIMENSIONS, TRAIT MINDFULNESS AND SELF-COMPASSION

Petraitytė E., Žiedelis A., Moreton J. P. I249

THE EFFECTS OF PREFRONTAL CORTEX TRANSCRANIAL DIRECT CURRENT STIMULATION (TDCS) ON FOOD CRAVING IN ADULTS - RESEARCH REVIEW

Master K.250

LINKS BETWEEN ADOLESCENTS' MENTAL HEALTH, FEELINGS OF SAFETY AT SCHOOL AND AGGRESSIVE BEHAVIOR

Šaronovaitė N., Truskauskaitė I., Kvedaraitė M.254

EXPLORING SCHIZOPHRENIA: INSIGHTS AND FUTURE DIRECTIONS

Rad A.256

THE IMPACT OF GUT MICROBIOTA ON MENTAL HEALTH

Sikora N.260

PSYCHEDELIC-ASSISTED THERAPY – THE POSSIBLE FUTURE OF PTSD TREATMENT

Polaszczyk B.266

PARENTS AND THEIR CHILDREN WITH ASD: THE LINKS BETWEEN PARENTAL EMOTION REGULATION, SELF-COMPASSION, MINDFUL PARENTING AND CHILD'S PROBLEM BEHAVIOR

Jucevičiūtė E., Zamalijeva O., Pakalniškienė V.270

Секція IV.

***ОСНОВИ ВЗАЄМОДІЇ ПСИХОЛОГА, УЧИТЕЛЯ І БАТЬКІВ
В УМОВАХ ОСВІТЬОГО ПРОЦЕСУ***

ВПЛИВ РІВНЯ ТРИВОЖНОСТІ УЧНІВ НА НАВЧАЛЬНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Столярова В.Л., Орленко І.М.272

ПРОЯВ ВЗАЄМОВІДНОСИН В ПЕРШИХ ТА ЧЕТВЕРТИХ КЛАСАХ МІЖ УЧНЯМИ ЗА ДАНИМИ СОЦІОМЕТРИЧНИХ ОБСТЕЖЕНЬ

Омельченко П.І., Чебикін О.Я.274

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ДИТЯЧО-БАТЬКІВСЬКИХ ВЗАЄМИН В РОДИНІ ВЧИТЕЛІВ

Рубанюк М.Д., Денисенко А.О.277

ВПЛИВ КРАСЗНАВЧОГО МАТЕРІАЛУ НА СВІДОМІСТЬ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Пальоха К.Т., Сидоріна О.В.281

17 років. Така тривала затримка з діагностикою викликана тим, що люди вважають симптоми бентежними або ганебними і часто не хочуть описувати їх як своїм близьким, так і медичним працівникам. Серед фахівців також недостатньо знань про obsesивно-компульсивний розлад, і часто людей спеціально не запитують про його симптоми, коли люди вперше звертаються по допомогу. Це часто може призвести до неправильного діагнозу та лікування. З вищесказаного можна справедливо сказати, що ОКР – це певною мірою приховане захворювання.

Література

1. Кригіна Л. О. Перспективи впровадження багатовісрової версії МКХ-10 в практику судово-психіатричної експертизи неповнолітніх (огляд літератури). Архів психіатрії. 2010. Т. 16, № 3. С. 50–54.
2. Лямець А.М. Класифікації obsesивно-компульсивного розладу у ХХІ столітті. Psychological journal. 2019. № 1 (21). С.215 – 232.
3. Diagnostic and statistical manual of mental disorders : DSM-5. Fifth edition. Washington: American Psychiatric Association, 2013. 970 p.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ НЕВРОТИЧНИХ РОЗЛАДІВ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ

Щербіна О. П., Мельничук І. В.,

*Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)*

Проблема вивчення особливостей прояву невротичних розладів є актуальною проблемою, як у теоретичному, так і у практичному аспектах [4, 6].

Треба зазначити, що невротичні розлади є дуже поширеною патологією, оскільки останнім часом кількість хворих на них стрімко зростає, що пов'язують із соціальними перетвореннями, які зумовлені тотальним наступом науково-технічного прогресу.

Слід зазначити, що невротичні розлади є актуальною проблемою, яка може суттєво вплинути на психічний та фізичний стан особистості, а особливо найбільш незахищеної частини населення – дітей та підлітків [5].

Треба звернути увагу, що зазначені розлади пов'язані зі змінами в психіці дитини, з її фізіологічним розвитком та соціальними трансформаціями, а також з різними факторами, такими як генетична схильність, негативний досвід в дитинстві (наприклад, травми, насильство, злочини), недостатність підтримки та виховання в сім'ї, стресові ситуації, соціальна ізоляція, низька самооцінка та негативне сприйняття себе, проблеми з міжособистісними відносинами тощо. Отже, підтримка психолога, родини та оточення може допомогти дітям подолати свої страхи та анклави.

Тому, обрана тема не викликає сумніву у своїй актуальності.

Мета нашої статті полягала у вивченні й узагальненні особливостей прояву невротичних розладів юнацького віку.

Об'єктом дослідження є психічне здоров'я особистості.

Предметом дослідження виступає особливості прояву невротичних розладів особистості в юнацькому віці, невротичні риси характеру.

Ключові слова: невротичні розлади, невротичні властивості особистості, юнацький вік, психічний стан, невроз, невротичні риси характеру.

Узагальнюючи сучасну літературу (А. Адлер, А. Бек, Е. Еріксон, Дж. Луфборроу, В. Райх, Х. Хартман, К. Шнайдер, К. Ясперс та інші), треба відзначити, що невротичні розлади є групою захворювань, в основі яких лежать тимчасові зворотні порушення психіки функціонального характеру, зумовлені перевантаженням основних нервових процесів — збудження та гальмування. Треба відрізняти невроз від органічного (необоротного) захворювання на відсутність морфологічного субстрату хвороби [3, 6].

На великий жаль, донині немає чіткого визначення змісту та обсягу поняття «невротичні розлади особистості», для пояснення та розкриття поведінки та властивості людини. На даний час існують поняття «невроз», «невротичні стилі», «невротичний характер», «невротичні стани», «неврозоподібні стани», «неврозоподібні прояви», «невротичні риси характеру», «акцентуації характеру», то саме через актуалізацію цих понять будемо характеризувати невротичні властивості особистості [3].

Аналізуючи поняття «невротичні розлади» протягом останніх досліджень, можна підкреслити найбільш аналізовані такі данні: дослідження в цій галузі проводилися в Сполучених Штатах Америки, Великобританії, Канаді, Австралії та інших країнах.

Слід зазначити, що на розвиток вивчення невротичних рис характеру вплинули розробки Х. Хартмана, Е. Еріксона, Дж. Кляйна, Р. Гарднера і їх однодумців.

Разом з тим, американські психіатри, психоаналітики та психологи, схоже, прагнуть виділити в рамках неврозу все більше і більше класифікацій та діагностичних категорій: «депресивний розлад», «біполярний розлад», «панічний розлад», «гіпноїдні стани», «дистимія», «полісубстанційна залежність». Слід зазначити, що ці категорії є лише маркерами певних симптомів чи груп симптомів. Кожна така категорія відповідає мікро-симптому або міні-патерну із загальної психологічної системи людини [3].

Історично на розвиток вивчення неврозів і невротичних рис характеру найбільший вплив здійснили такі наукові розробки [3, 6]:

1. Концепція Х. Хартмана, яка заснована на згадуваних в пізніх роботах З. Фрейда психологічних структурах, незалежних від інстинктивних потягів і конфліктів;

2. Концепція Е. Еріксона, до якої включена концепція психологічних структур, незалежних від інстинктивних потягів, але тісно з ними пов'язаних;

3. Експериментальна і теоретична робота Р. Гарднера, Дж. Кляйна та їх однодумців. Вони досліджували загальні принципи контролю, який проявляється в способах і стилях пізнання.

Дослідження Х. Хартмана [2] виявили важливість психологічного розвитку вроджених ментальних структур, наприклад, пам'яті і структури

пізнання, так Хартман вважав, що психічні структури людини формуються від народження і є спадковими. Автор розробив теорію, за якою існує три основні ментальні категорії: афективна, когнітивна та поведінкова.

Якщо ми звернемось до роботи Е. Еріксона [3], то побачимо, що він розробив більш специфічні аспекти. Треба зазначити, що Е. Еріксон є відомим психоаналітиком і психологом. В своїх роботах він досліджував розвиток особистості і взаємозв'язки між психічними станами та стадіями життя людини, вивчав тему невротичних розладів серед молоді та різних вікових груп [3].

Слід зазначити, що Дж. Луфборроу, К. Шнайдер, К. Ясперс вивчали взаємозв'язок між неврозами і типом особистості та вважали, що невроз є реакцією на стрес, який виник у особистості певного типу. Тому авторами було запропоновано новий термін «патологічна емоційна реакція». Однак, взаємозв'язок між типом особистості і типом реакції далеко не такий однозначний. Було виділено основні критерії неврозів: психогенний фактор, як причина вегетосоматичних проявів, особистісний характер і тенденція до переробки порушень, що виникли відповідно до соціальної значимості психічної травми [6].

Інший науковець, Аарон Бек, у своєму дослідженні показав та розробив метод когнітивно-поведінкової терапії, яка стала ефективним методом лікування різних видів невротичних розладів, включаючи депресію та тривожність у молоді [1].

Узагальнюючі роботи Альфреда Адлера, австрійського психотерапевта і психіатра, можна підкреслити його внесок у вивчення невротичного характеру. Автор вважав, що конфлікт у людини виникає внаслідок почуття меншої цінності чи неповноцінності, яке вона відчуває серед інших людей. Цей комплекс неповноцінності може призводити до різних проявів неврозу, таких як агресія, перфекціонізм або комплекс вини [5].

Та Адлер підкреслював важливість самопідтримки та самосталої роботи над собою для подолання неврозів, пропонував різні практичні методи, такі як самоаналіз, позитивне мислення й залучення до соціальних зв'язків, щоб підтримувати психічне здоров'я і розвиток особистості. Необхідною умовою для подолання невротичного характеру, за думкою Адлера, є віра у власні сили та здатність змінюватися. Автор підкреслював, що кожен може досягти психічного здоров'я та повноцінного життя, якщо він працює над собою і вірить у свої можливості [5].

Також треба зазначити, що Вільгельм Райх у своїх роботах описував невротичний характер як специфічний психічний тип людини, який характеризується різними симптомами, такими як тривожність, страх, комплекси, невпевненість, агресивність та інші реакції. Райх вважав, що невротичний характер виникає в результаті розладу балансу енергії в організмі та психічних конфліктів. Автор також вважав, що цей тип характеру можна вилікувати методами, такими як психоаналіз та біодинамічна терапія.

Для того, щоб подолати невротичний характер, на думку В. Райха, важливо навчитися приймати себе таким, який ти є, зі своїми недосконалостями

та помилками. Також корисно навчитися відпускати негативні думки та емоції, працювати над стресом і займатися саморозвитком. Важливо пам'ятати, що ніхто не є ідеальним, і кожен має право на розмаїття емоцій та думок. Працюючи над собою та своїм ставленням до життя, можна зменшити вплив неврозів на своє щастя та благополуччя [3, 6].

Виходячи з наведеного, можемо констатувати, що невроз виникає на основі порушення нормального формування особистості і її функцій. Як ми бачимо, різні наукові школи й напрямки по різному аналізують та вивчають теорію й підходи про невротизацію і застосовують різну термінологію.

Узагальнюючи сучасну наукову літературу (А.Адлер, А.Бек, Е Еріксон, Дж. Луфборроу, В.Райх, Х.Хартман, К. Шнайдер, К. Ясперс та інших), невротичні розлади особистості в юнацькому віці мають велику актуальність через їх поширеність серед молоді та потенційно серйозні наслідки для психічного та фізичного здоров'я. Слід зазначити, що підлітки та молодь з невротичними розладами можуть стикатись з складнощами у навчанні, соціалізацією та взаємодією з іншими людьми, що може вплинути на їхнє подальше життя, а також слід звернути увагу на сім'ю цієї дитини, так як неврози представляють емоційний розлад, що виникає переважно в умовах порушених відносин у сім'ї, насамперед з матір'ю, яка є найближчою для дитини особою у перші роки життя.

Важливо пам'ятати, що невроз є серйозним психічним захворюванням, яке потребує професійної допомоги та лікування.

Література

1. Beck A. T., Davis D. D., Freeman A. Cognitive therapy of personality disorders: Guilford Press. 2015. 3rd edition. p.506
2. Масик О.І., Пипа Л.В., Лисиця Ю.М. Особливості клінічної картини психосоматичних розладів у підлітків: *Reportsof Vinnytsia National Medical University*. 2017. 20(2), 390-393. Retrieved from <https://reportsvnmedical.com.ua/index.php/journal/article/view/389>
3. Невротичні, соматоформні розлади та стрес: Навчальний посібник. За ред. д.м.н., проф. Л.М.Юр'євої. К.:ТОВ ММК, 2005. 96 с.
4. Русіна С.М., Ткачук Н.В. Особливості діагностики тривожно-депресивних розладів у підлітків : Буковинський державний медичний університет. УДК 616.89-0537. 2006. Випуск 5, №2 с.72-75.
5. Токарева Н. М. Сучасний підліток у системі психолого- педагогічного супроводу : монографія. Н. М. Токарева, А. В. Шамне, Н. М. Макаренко. Кривий Ріг, 2014. 312 с.
6. Федченко В.Ю. Комплексна психотерапевтична корекція невротичних розладів з симптомами тривоги: *УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК ПСИХОНЕВРОЛОГІЇ*. 2015. Том 23, випуск 4 (85)